

انجمن سازندگان
تجهیزات
صنعت نفت ایران
S.I.P.I.E.M

اظهار نظر درباره پیش نویس اهم برنامه های

وزارت صنعت، معدن و تجارت (صمت)

در سال ۱۳۹۹

تابستان ۹۹

عنوان گزارش: اظهار نظر درباره پیش‌نویس اهم برنامه‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت (صمت) در سال ۱۳۹۹

تهیه و تدوین کنندگان: واحد پژوهش استصنا

ناظر: مجید محمدپور، احسان ثقفی و مجتبی اسلامی

طرح: محمدبرزگر

ویراستار ادبی: فیض‌اله جعفری

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹/۰۴/۱۱

اظهار نظر درباره پیش نویس مهم برنامه های وزارت صنعت، معدن و تجارت (صمت) در سال ۱۳۹۹

بررسی اسناد فرادستی مربوط به وزارت صمت نشان می دهد که وزارتخانه مذکور عهده دار وظایفی نظیر مدیریت بخش های صنعت، معدن و تجارت از طریق سیاستگذاری، برنامه ریزی، نظارت، حمایت و پشتیبانی تولید صنعتی و معدنی و تجارت در کشور با تأکید بر رشد مستمر اقتصادی، رشد ارزش افزوده بخش، تولید صادرات محور، ارتقای توانمندی، اشتغال پایدار، مدیریت اثربخش بازار، توسعه سرمایه گذاری، توسعه ظرفیتهای و فناوریهای صنعتی، معدنی و تجاری، ارتقای نقش و جایگاه انجمن ها و تشکل های صنفی و صنعتی، جذب سرمایه گذاری خارجی و ... به منظور دستیابی به جایگاه اول اقتصادی و فناوری است.^۱

وزارت صنعت، معدن و تجارت مطابق آن وظایف، برنامه هایی را برای بخشهای مذکور تدارک دیده تا بتواند با استفاده و با تکیه بر ظرفیتهای موجود و واقعیتهای کنونی اقتصاد، آنها را در کشور عملیاتی کند. بررسی ها نشان می دهد که تاکنون در مجموعه دولت اعم از سازمان برنامه و بودجه و وزارت صمت، سه برنامه در حوزه صنعت، معدن و تجارت برای سال ۱۳۹۹ تهیه و به صورت رسمی و غیررسمی منتشر شده است. با در کنار هم قراردادن این سه برنامه و مستند، این ابهام و سوال وجود دارد که ارتباط بین آنها چیست؟ این برنامه ها چه تفاوتی دارند؟ یا شباهت بین آنها چیست؟ انطباق این برنامه ها با اهداف قانون برنامه ششم توسعه در بخش های صنعت، معدن و تجارت چیست؟ لذا جا دارد وزارت صمت و نهادهای مسئول در خصوص این ابهامات و سوالات ذهن بخش خصوصی را روشن نمایند.

اما در مورد پیش نویس مهم برنامه های وزارت صمت در سال ۱۳۹۹ توضیحات و نکات زیر قابل توجه است. قبل از ورود به این نکات لازم است، بر این موضوع تأکید شود که ارائه این برنامه از سوی وزارت صمت جای تقدیر و تشکر دارد. زیرا کارشناسان معتقدند برنامه بد داشتن، بهتر از بی برنامهگی است.

مراجعه به متون پیش نویس، اولین نکته ای را که به ذهن متبادر می کند، این است که این برنامه قرار است با چه میزان منابع عملیاتی شود؟ زیرا هیچ برنامه ای تاکنون بدون پیش بینی منابع، قابلیت اجرایی پیدا نکرده است و برخورداری از منابع مطمئن شرط لازم و کافی اجرای هر برنامه ای است. در واقع بدون تعریف و یا اختصاص بودجه مشخص برای محورهای هفت گانه ای که در این برنامه تدوین شده است، بی شک برنامه راه بجایی نخواهد برد.

۱. سازمان برنامه و بودجه، برنامه عملیاتی دوسالانه دولت ۱۴۰۰-۱۳۹۹

محور اول این برنامه، توسعه تولید و تعمیق ساخت داخل است که در آن ۱۶ پروژه تعریف شده است و هر کدام از این ۱۶ پروژه دارای یک سلسله اهداف و مجریانی هستند. در این قسمت لازم است این نکته روشن شود که در تعریف پروژه ها نقش بخش خصوصی و تشکل های بخش خصوصی چه میزان بوده است؟ آیا از ظرفیت ها و توانمندیهای بخش خصوصی برای تعریف این پروژه ها استفاده شده است؟ بررسی ها حکایت از این واقعیت دارد که برخی از این پروژهها در سال های گذشته نیز در دستور کار وزارت صمت قرار داشت، با این وضعیت عملکرد چنین پروژه هایی در سال های گذشته چگونه بوده است؟ در پروژه اول که با عنوان نهضت ساخت داخل است و بیشترین ارتباط را در حوزه فعالیت انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت دارد، اهداف چهارگانه تعریف شده تا چه میزان فعالیت بنگاههای تحت پوشش این انجمن را شامل می شود؟ در واقع در محور اول برنامه وزارت صمت، هشت عنوان پروژه زیر مرتبط با حوزه فعالیت استصنا هستند، این ۸ پروژه بشرح ذیل هستند:

۱. نهضت ساخت داخل
۲. فعال سازی ظرفیت های خالی
۳. بازسازی و نوسازی صنایع و صنوف تولیدی
۴. توسعه صنایع کوچک و متوسط و پیوند آنها با صنایع بزرگ در راستای زنجیره ارزش
۵. بازطراحی ساختار صنایع کوچک با استفاده از ظرفیت صنوف تولیدی
۶. تکمیل زنجیره ارزش ساخت ماشین آلات
۷. تکمیل زنجیره ارزش محصولات پایین دستی شیمیایی و نفتی
۸. تکمیل زنجیره ارزش صنایع پتروشیمی

با توجه به موارد هشتگانه فوق الذکر، می توان اینگونه ادعا کرد که ۵۰ درصد از پروژه های محور اول برنامه وزارت صنعت، معدن و تجارت در سال ۱۳۹۹، مرتبط با حوزه فعالیت انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت است. بنابراین اولین ظرفیتی که استصنا می تواند از برنامه وزارت صمت در سال ۹۹ بهره مند شود، پروژه های هشتگانه فوق است. لذا جا دارد در یک تعامل مناسب بین وزارتخانه های نفت، صمت و استصنا، مکانیسم مربوط به چگونگی بهره مندی از این ظرفیت طراحی می گردد.

محور دوم برنامه وزارت صمت، توسعه صادرات غیرنفتی است که برای آن ۶ پروژه تعریف شده است. پروژه اول، دوم و چهارم با فعالیتهای استصنا مرتبط است و لازم است مشخص شود سهم تجهیزات انرژی بر یا تجهیزات نفت، گاز، پتروشیمی و برق در پروژه های اول و دوم به روشنی تصریح گردد تا بنگاههای فعال در این حوزه بتوانند در بهره مندی از ظرفیتهای خود برنامه ریزی مناسب را انجام دهند. "توسعه ضمانت نامه های صادراتی" چهارمین پروژه مربوط به دومین محور برنامه وزارت صمت با عنوان توسعه صادرات غیرنفتی و مدیریت واردات است که لازم است استصنا مشخص کند در این حوزه چه مسائل و مشکلاتی برای بنگاههای عضو وجود دارد تا نسبت به حل آنها اقدام شود.

ششمین محور برنامه های وزارت صمت، بهبود فضای کسب و کار مرتبط با بخش صنعت، معدن و تجارت است که چهار پروژه در این محور تعریف شده است. بدون شک بر خورداری از محیط کسب و کار مناسب یکی از فاکتورهای بسیار مهم برای توسعه فعالیت بخش خصوصی به صورت عام است. در این چهار عنوان پروژه، قطعاً انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت ایران دارای مسائل و مشکلات متعددی است که لازم است از این ظرفیت استفاده شود تا برای حل آنها در قالب برنامه وزارت صمت در سال ۱۳۹۹ حداکثر بهره برداری را انجام داد.

در پایان لازم است به منظور اجرای دقیق این برنامه، بین بخش خصوصی، وزارت صمت و دیگر نهادهای مرتبط و ذی نفع هماهنگی و ارتباط لازم و تسهیل کننده شکل گیرد. علاوه بر این اجرای برنامه فوق به هماهنگی بین نهادی در دولت نیاز دارد که باید متولی این موضوع هم مشخص گردد.

در پایان جا دارد در مورد عملکرد این برنامه و آگاهی بخشی خصوصی از چگونگی روند پیگیری این برنامه، وزارت صمت گزارش مناسب را به صورت فصلی ارائه کند تا اگر در جریان کار با مشکلاتی مواجه می شود، در برطرف کردن آنها اهتمام لازم صورت گیرد.